MOERDIJK

Raadsvoorstel

Portefeuillehouder(s)	wethouder G.J.M. Blom
Datum commissiebehandeling	19 november 2026
Datum raadsbehandeling	3 december 2026
Zaaknummer	1949621
Onderwerp	Exploitatieovereenkomst Fort Sabina vanaf december 2026

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad voor te stellen:

1. Kennis te nemen van de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de motie ‘Bestuurlijke verankering Fort Sabina’ van 23 oktober 2025, de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst tussen de gemeente Moerdijk en Stichting Fort Sabina.nl en de daarin gekozen uitgangspunten voor de toekomstige samenwerking en bestuurlijke inrichting;
2. In te stemmen met de voorgestelde bestuurlijke constructie voor de gemeentelijke deelneming in Stichting Fort Sabina.nl, waarbij de gemeentelijke betrokkenheid wordt vormgegeven door de statutair vast te leggen bevoegdheid tot benoeming, schorsing en ontslag van alle leden van de Raad van Toezicht, en hierover geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken als bedoeld in artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet;
3. Vast te stellen dat het om niet ter beschikking stellen van Fort Sabina aan Stichting Fort Sabina.nl plaatsvindt in het algemeen belang, omdat hiermee de duurzame instandhouding, brede publieke toegankelijkheid en maatschappelijke, cultuurhistorische en recreatieve functie van het Fort worden geborgd en deze activiteit daarom aan te wijzen als economische activiteit van algemeen belang als bedoeld in artikel 25h, vijfde en zesde lid, van de Mededingingswet;
4. Vanaf 2027 een jaarlijks budget van € 37.200 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en dit ten laste te brengen van het begrotingsresultaat 2027 en verdere jaren, bestaande uit:
   a. € 17.000 als structurele exploitatiebijdrage aan Stichting Fort Sabina.nl voor de aanvullende organisatorische, bestuurlijke en verantwoordingswerkzaamheden die rechtstreeks voortvloeien uit de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de gekozen bestuurlijke inrichting. Vanaf 2028 wordt de exploitatiebijdrage jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS-consumentenprijsindex (CPI).
   b. Maximaal € 4.200 voor de vergoeding van de leden van de Raad van Toezicht in 2027. Vanaf 2028 wordt de vergoeding jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS-CPI;
   c. € 6.000 als structurele verhoging van de bestaande jaarlijkse bijdrage voor de begeleidingskosten van het participatieproject, waarmee deze bijdrage vanaf 2027 wordt verhoogd van € 27.000 naar € 33.000. Vanaf 2028 wordt de totale bijdrage jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS-CPI.
   d. maximaal € 10.000 per jaar als bijdrage in de noodzakelijke vervoerskosten van deelnemers aan het participatieproject, gebaseerd op de daadwerkelijk gemaakte en verantwoorde kosten, waarbij dit maximumbedrag vanaf 2028 jaarlijks wordt geïndexeerd volgens de CBS- CPI.
5. Voor 2027 een éénmalig budget van € 95.020, beschikbaar te stellen voor de implementatie van de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en dit ten laste te brengen van het begrotingsresultaat 2027, bestaande uit:
   a. € 3.500 voor de noodzakelijke aanpassing van de statuten van Stichting Fort Sabina.nl.

b. € 91.520 exclusief btw voor incidentele aanvullende capaciteit voor de coördinatie en het accountmanagement van Fort Sabina, uitgaande van een gezamenlijke inzet van gemiddeld 16 uur per week gedurende het gehele jaar.

Publiekssamenvatting
Fort Sabina is van grote cultuurhistorische, recreatieve en maatschappelijke waarde voor de gemeente Moerdijk. De gemeente vindt het belangrijk dat het Fort behouden blijft, publiek toegankelijk is en op een toekomstbestendige manier wordt beheerd en geëxploiteerd.
In 2025 ontstonden zorgen over de organisatie rond Fort Sabina en over de mogelijkheden van de gemeente om voldoende invloed uit te oefenen op de exploitatie. Naar aanleiding hiervan heeft het college besloten de bestaande exploitatieovereenkomst uit 2018 op te zeggen en samen met Stichting Fort Sabina.nl nieuwe afspraken te maken. Ook de gemeenteraad heeft gevraagd om meer bestuurlijke betrokkenheid, transparantie en toezicht.
De afgelopen periode is daarom gewerkt aan een nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en een daarbij passende bestuurlijke inrichting. De statuten van Stichting Fort Sabina.nl worden aangepast. De gemeente krijgt daarbij het recht om alle leden van de Raad van Toezicht te benoemen, te schorsen en te ontslaan. De Raad van Toezicht benoemt op zijn beurt alle bestuurders van de Stichting. Hiermee wordt de gemeentelijke invloed structureel en statutair geborgd, met een heldere verdeling van verantwoordelijkheden tussen de gemeente, de Raad van Toezicht en het bestuur. De stichting blijft als zelfstandige rechtspersoon verantwoordelijk voor het dagelijks beheer en de exploitatie van Fort Sabina.
De gekozen bestuurlijke inrichting wordt aangemerkt als een vorm van gemeentelijke deelneming in Stichting Fort Sabina.nl. Hiermee krijgt de gemeente een structurele en statutair vastgelegde positie binnen de stichting, waarmee de publieke belangen rond Fort Sabina beter kunnen worden geborgd. Het college is voornemens tot deze deelneming te besluiten. Op grond van artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet wordt de gemeenteraad vooraf in de gelegenheid gesteld hierover wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

De nieuwe samenwerking vraagt niet alleen om andere afspraken op papier. Om de nieuwe bestuurlijke inrichting en werkwijze daadwerkelijk te laten functioneren, zijn ook organisatorische aanpassingen en aanvullende middelen nodig. Zo moeten de statuten van de stichting worden aangepast. Daarnaast vraagt de nieuwe wijze van samenwerken structureel extra inzet van Stichting Fort Sabina.nl op het gebied van bestuurlijke ondersteuning, planning, informatievoorziening, monitoring en verantwoording. Hiervoor wordt een structurele exploitatiebijdrage beschikbaar gesteld. Daarnaast krijgt de gemeente een actievere rol bij de uitvoering en monitoring van de afspraken. Hiervoor is in het implementatiejaar aanvullende capaciteit nodig voor coördinatie en accountmanagement.

Met dit voorstel wordt de raad geïnformeerd over de voortgang en wordt gevraagd de structurele en incidentele middelen beschikbaar te stellen die nodig zijn om de nieuwe samenwerking vanaf 2027 daadwerkelijk in de praktijk te brengen. Daarnaast wordt de raad gevraagd een algemeen-belangbesluit te nemen voor het om niet ter beschikking stellen van Fort Sabina aan de stichting. Hiermee wordt geborgd dat de middelen binnen de exploitatie zoveel mogelijk kunnen worden ingezet voor het beheer, de publieke toegankelijkheid en de maatschappelijke functie van het Fort.

Daarnaast wordt het bestaande participatieproject op Fort Sabina voortgezet. Voor de begeleiding van de deelnemers wordt de bestaande gemeentelijke bijdrage vanaf 2027 aangepast van € 27.000 naar € 33.000 per jaar. In dit bedrag zijn de indexeringen van de afgelopen jaren verwerkt. Ook wordt maximaal € 10.000 per jaar beschikbaar gesteld als bijdrage in de noodzakelijke vervoerskosten van deelnemers. Hiermee wordt bijgedragen aan de continuïteit en bereikbaarheid van het participatieproject.

Inleiding
Fort Sabina is eigendom van Staatsbosbeheer en door Staatsbosbeheer in erfpacht uitgegeven aan de gemeente Moerdijk. Vanuit haar positie als erfpachter en vanuit het publieke belang draagt de gemeente verantwoordelijkheid voor de instandhouding en publieke toegankelijkheid van het Fort. Sinds 2018 zijn het dagelijks beheer en de exploitatie belegd bij Stichting Fort Sabina.nl. De stichting wordt daarbij ondersteund door een grote groep betrokken vrijwilligers.

In 2025 zijn bij het college en de gemeenteraad zorgen naar voren gekomen over het functioneren van de organisatie rond Fort Sabina. Het college heeft daarop gesprekken gevoerd met onder andere het stichtingsbestuur, vrijwilligers en voormalige vrijwilligers. Op basis hiervan is geconcludeerd dat herijking van de samenwerkingsafspraken nodig was. Het publiek toegankelijk houden van het Fort en het realiseren van een toekomstbestendige exploitatie vormden daarbij belangrijke uitgangspunten.

De exploitatieovereenkomst uit 2018 sloot niet meer voldoende aan bij de huidige inzichten en ambities. In de raadsinformatiebrief van september 2025 is daarom aangegeven dat nieuwe afspraken nodig waren over onder andere de verdeling van verantwoordelijkheden, vrijwilligersbeleid, evenementen en horeca, financiële verantwoording en de voorwaarden voor gemeentelijke bijdragen. De bestaande exploitatieovereenkomst is vervolgens formeel opgezegd. Daarbij is nadrukkelijk aangegeven dat het doel niet was de samenwerking met Stichting Fort Sabina.nl te beëindigen, maar om te komen tot een duurzame en toekomstbestendige samenwerking in een aangepaste vorm.

Ook de gemeenteraad heeft zich uitgesproken over de toekomstige inrichting. Met de op 23 oktober 2025 aangenomen motie ‘Bestuurlijke verankering Fort Sabina’ heeft de raad gevraagd om versterking van de gemeentelijke betrokkenheid en invloed, een duidelijke positie voor vrijwilligers en verbetering van de financiële transparantie. De motie bevatte daarbij concrete verzoeken over vertegenwoordiging van de gemeente en vrijwilligers in de bestuurlijke inrichting, gesprekken met huidige en voormalige vrijwilligers, jaarlijkse financiële verantwoording en het streven naar een bestuur van maximaal vijf leden.

Bij de uitwerking van de nieuwe samenwerking zijn deze verzoeken betrokken. Niet op alle onderdelen is gekozen voor de in de motie genoemde bestuurlijke vorm. De achterliggende doelstellingen van de motie zijn wel als uitgangspunt gehanteerd bij de uitwerking van de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de daarbij passende bestuurlijke inrichting. In dit voorstel wordt toegelicht op welke wijze hieraan invulling wordt gegeven.

De afgelopen periode is vanuit deze uitgangspunten gewerkt aan een nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en een daarbij passende bestuurlijke inrichting.
Deze nieuwe inrichting heeft ook financiële consequenties. Een deel daarvan hangt structureel samen met de nieuwe wijze van samenwerken en toezicht.

De nieuwe afspraken vragen daarbij ook structureel aanvullende inzet van de stichting op het gebied van bestuurlijke ondersteuning, planning, informatievoorziening, monitoring en verantwoording. Daarnaast zijn eenmalige investeringen nodig om de nieuwe situatie te kunnen implementeren. Ten slotte vraagt de intensievere gemeentelijke rol in het eerste uitvoeringsjaar om aanvullende capaciteit.

Met dit voorstel wordt de raad geïnformeerd over de voortgang en wordt gevraagd de hiervoor benodigde middelen beschikbaar te stellen.

Met de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst worden ook de financiële afspraken over het bestaande participatieproject geactualiseerd. Het participatieproject is eerder structureel voortgezet, waarbij is besloten de bijdrage in de begeleidingskosten te betrekken bij de exploitatieovereenkomst. Naast de begeleidingskosten vormt ook het vervoer van deelnemers een belangrijk onderdeel van de uitvoering van het participatieproject.

Beoogd effect
Het realiseren van een toekomstbestendige samenwerking tussen de gemeente Moerdijk en Stichting Fort Sabina.nl, waarbij de publieke belangen rond Fort Sabina zijn geborgd, verantwoordelijkheden duidelijk zijn vastgelegd en de bestuurlijke inrichting, het toezicht en de verantwoording zijn versterkt.
Daarbij wordt beoogd dat:
- de cultuurhistorische, maatschappelijke en recreatieve waarde en publieke toegankelijkheid van Fort Sabina worden geborgd;
- de gemeente meer inzicht krijgt in en mogelijkheden heeft tot sturing op de uitvoering;
- sprake is van onafhankelijk en professioneel toezicht;
- de financiële en inhoudelijke verantwoording wordt versterkt;
- de maatschappelijke functie van het Fort, waaronder de inzet van vrijwilligers en deelnemers aan participatie- en/of re-integratiewerkzaamheden, wordt geborgd;
- zowel de stichting als de gemeentelijke organisatie voldoende zijn toegerust om de nieuwe afspraken in de praktijk uit te voeren.
- de continuïteit en toegankelijkheid van het participatieproject op Fort Sabina te ondersteunen door passende financiële afspraken te maken over de begeleiding en het vervoer van deelnemers.

Argumenten
1.1 De nieuwe overeenkomst is het resultaat van een bewuste herijking van de samenwerking.
De keuze voor een nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst komt voort uit de ontwikkelingen in 2025. De motie bevatte daarbij concrete verzoeken over de vertegenwoordiging van de gemeente en vrijwilligers in de bestuurlijke inrichting, gesprekken met huidige en voormalige vrijwilligers, de jaarlijkse financiële verantwoording en het streven naar een bestuur van maximaal vijf leden. Deze verzoeken zijn betrokken bij de uitwerking van de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de daarbij passende bestuurlijke inrichting. Niet op alle onderdelen is gekozen voor de bestuurlijke vorm die in de motie is genoemd. Op basis van de verdere juridische, bestuurlijke en organisatorische uitwerking is op onderdelen gekozen voor een andere inrichting. De achterliggende doelstellingen van de motie, versterking van de gemeentelijke betrokkenheid en invloed, verbetering van het toezicht en de financiële transparantie en borging van de positie van vrijwilligers, zijn daarbij als uitgangspunt gehanteerd

1.2 De nieuwe afspraken geven invulling aan de motie 'Bestuurlijke verankering Fort Sabina'
De gemeenteraad heeft in 2025 met de motie 'Bestuurlijke verankering Fort Sabina' gevraagd om versterking van de gemeentelijke betrokkenheid, het toezicht en de financiële transparantie. De motie bevatte daarbij concrete verzoeken over de vertegenwoordiging van de gemeente en vrijwilligers in de bestuurlijke inrichting, de betrokkenheid van huidige en voormalige vrijwilligers, de financiële verantwoording en de omvang van het bestuur. Deze verzoeken zijn betrokken bij de uitwerking van de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de daarbij passende bestuurlijke inrichting.

a. Gemeentelijke invloed
   De motie vroeg om een gemeentelijke afgevaardigde in het bestuur van de stichting en, indien zou worden gekozen voor een toezichthoudend orgaan, om gemeentelijke vertegenwoordiging daarin. In de nieuwe bestuurlijke inrichting is gekozen voor een andere invulling. Er wordt een onafhankelijke Raad van Toezicht ingesteld, waarbij de gemeente de bevoegdheid krijgt om alle leden van de Raad van Toezicht te benoemen, te schorsen en te ontslaan. De Raad van Toezicht krijgt vervolgens de bevoegdheid om alle bestuurders van Stichting Fort Sabina.nl te benoemen, te schorsen en te ontslaan. Daarmee wordt niet gekozen voor één gemeentelijke vertegenwoordiger die binnen het stichtingsbestuur mede verantwoordelijkheid draagt voor de dagelijkse bedrijfsvoering. De gemeentelijke invloed wordt in plaats daarvan geborgd via de bevoegdheden van de gemeente ten aanzien van de Raad van Toezicht en via aanvullende goedkeurings-, informatie- en controlerechten in de beheer- en exploitatieovereenkomst. De zelfstandige verantwoordelijkheid van de stichting voor het dagelijks beheer en de exploitatie blijft daarbij in stand.

b. Positie vrijwilligers
   De motie vroeg om ten minste één bestuurszetel voor een door de vrijwilligers gekozen afgevaardigde en om met huidige en voormalige vrijwilligers in gesprek te gaan over de mogelijkheid tot hernieuwde samenwerking. Voorafgaand aan de uitwerking van de nieuwe samenwerking zijn gesprekken gevoerd met diverse vrijwilligers en voormalige vrijwilligers. Daarmee is tevens uitvoering gegeven aan het verzoek uit de motie om met huidige en voormalige vrijwilligers in gesprek te gaan. In de nieuwe bestuurlijke inrichting is niet gekozen voor een vaste vrijwilligerszetel in het bestuur. De positie van vrijwilligers wordt in plaats daarvan structureel in de samenwerking geborgd. De stichting voert een actief vrijwilligersbeleid, gericht op een veilige, respectvolle en integere werkomgeving en op continuïteit, betrokkenheid en waardering van vrijwilligers. De stichting geeft jaarlijks inzicht in de inzet en omvang van het vrijwilligersbestand en evalueert ten minste eenmaal per jaar samen met de vrijwilligers het verloop van de werkzaamheden. De gemeente ontvangt hiervan een verslag. Hiermee wordt de betrokkenheid van vrijwilligers niet afhankelijk gemaakt van één individuele vertegenwoordiger in het bestuur, maar onderdeel gemaakt van de structurele werk- en verantwoordingscyclus van de stichting.

c. Financiële transparantie
   Aan de wens van de raad om de financiële transparantie te versterken wordt invulling gegeven door aanvullende afspraken over de financiële verantwoording. De stichting stelt jaarlijks een jaarverslag en jaarrekening op. De jaarverslaggeving wordt goedgekeurd door de Raad van Toezicht en de jaarrekening wordt voorzien van een samenstellingsverklaring van een accountant. Daarnaast worden halfjaarlijks tussentijdse financiële cijfers aan de gemeente beschikbaar gesteld en krijgt de gemeente mogelijkheden om audits en controles uit te voeren.

De jaarlijkse jaarverslaggeving van Stichting Fort Sabina.nl wordt na goedkeuring door de Raad van Toezicht en ontvangst door de gemeente tevens ter inzage beschikbaar gesteld aan de gemeenteraad.

d. Omvang bestuur
De motie vraagt ernaar te streven het bestuur van de stichting te beperken tot maximaal vijf leden. In de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst is opgenomen dat het bestuur uit maximaal vijf leden bestaat. Daarmee is dit onderdeel van de motie expliciet in de overeenkomst vastgelegd.

Met bovenstaande uitwerking wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze uitvoering is gegeven aan de verschillende onderdelen van de motie. Hoewel niet op alle onderdelen is gekozen voor de in de motie genoemde bestuurlijke vorm, zijn de achterliggende doelstellingen betrokken bij de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de daarbij passende bestuurlijke inrichting. Voorgesteld wordt daarom de motie 'Bestuurlijke verankering Fort Sabina' als afgedaan te beschouwen.

1.3 De bestuurlijke inrichting wordt versterkt met een onafhankelijke Raad van Toezicht.
Een belangrijke wijziging is de instelling van een Raad van Toezicht als statutair orgaan van Stichting Fort Sabina.nl. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het bestuur en de algemene gang van zaken binnen de stichting. Daarbij wordt onder andere toegezien op de realisatie van de doelstellingen van de exploitatie, de financiële continuïteit en integriteit van de stichting en de naleving van de verplichtingen van partijen uit de beheer- en exploitatieovereenkomst. De leden handelen onafhankelijk en zonder last of ruggespraak.

De gemeentelijke zeggenschap wordt statutair geborgd door de gemeente de bevoegdheid te geven om alle leden van de Raad van Toezicht te benoemen, te schorsen en te ontslaan. De Raad van Toezicht krijgt op zijn beurt de bevoegdheid om alle bestuurders van de stichting te benoemen, te schorsen en te ontslaan. De Raad van Toezicht bestaat uit ten minste drie leden; het bestuur bestaat uit maximaal vijf leden.

De werving en selectie van de leden van de Raad van Toezicht worden in samenwerking tussen de stichting en de gemeente georganiseerd. De gemeente is vooraf betrokken bij het opstellen van de functieprofielen en de benoemingscommissie. Bij de eerste inrichting doet het zittende bestuur een voorstel aan de gemeente voor de benoeming van drie leden. Bij toekomstige vacatures doet de Raad van Toezicht, na een door de stichting georganiseerde wervings- en selectieprocedure, een voorstel tot benoeming aan de gemeente. Dit voordrachtsrecht is niet bindend. De gemeente oefent haar bevoegdheden tot benoeming, schorsing en ontslag uit met inachtneming van de beginselen van redelijkheid en billijkheid.

Om de continuïteit van het beheer en de exploitatie te waarborgen, is in de overeenkomst het voornemen opgenomen dat het bestuur zoals dat op 17 december 2026 is samengesteld, zijn werkzaamheden voortzet bij de start van de nieuwe exploitatieperiode op 18 december 2026. Hiermee blijven de aanwezige kennis, ervaring en lopende samenwerkingsrelaties behouden tijdens de overgang naar de nieuwe bestuurlijke inrichting. Dit voornemen laat de statutaire bevoegdheden van de Raad van Toezicht onverlet. De Raad van Toezicht oefent deze bevoegdheden uit met oog voor de continuïteit van de stichting, een goede samenwerking tussen de betrokken partijen en de belangen van Fort Sabina. Voor iedere vrijkomende bestuurszetel stelt de Raad van Toezicht in samenspraak met het bestuur een benoemingsprocedure vast.

Hiermee ontstaat een heldere verdeling van rollen en verantwoordelijkheden. Het bestuur blijft verantwoordelijk voor het dagelijks beheer en de exploitatie van Fort Sabina. De Raad van Toezicht houdt onafhankelijk toezicht en de gemeente borgt vanuit haar publieke verantwoordelijkheid de gemeentelijke belangen en de naleving van de gemaakte afspraken.

Naast de statutaire bevoegdheden beschikt de gemeente op grond van de beheer- en exploitatieovereenkomst over goedkeurings-, informatie- en controlerechten. Deze hebben onder meer betrekking op het jaarplan en de begroting, de meerjarenplannen, wijzigingen in de bestuurlijke inrichting en de statuten, investeringen van materiële omvang en de financiële en inhoudelijke verantwoording.

1.4 De nieuwe bestuurlijke inrichting vraagt om aanpassingen bij zowel de stichting als de gemeente
De nieuwe bestuurlijke inrichting brengt voor zowel Stichting Fort Sabina.nl als de gemeente veranderingen mee in de wijze waarop de samenwerking wordt georganiseerd en uitgevoerd. Om de nieuwe verhoudingen goed te laten functioneren, moeten verantwoordelijkheden, werkprocessen en informatievoorziening hierop worden ingericht.

Voor de stichting betekent dit onder meer dat de statuten worden aangepast, de Raad van Toezicht wordt ingesteld en de bestuurlijke ondersteuning wordt ingericht. Daarnaast worden de planning-, informatie- en verantwoordingsprocessen afgestemd op de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst. Dit vraagt structureel aanvullende inzet van de stichting voor onder andere bestuurlijke ondersteuning, voorbereiding van besluitvorming, monitoring en verantwoording.

Ook van de gemeente vraagt de nieuwe samenwerking een actievere en meer gestructureerde werkwijze. De uitvoering van de overeenkomst raakt verschillende gemeentelijke disciplines en vraagt om samenhangende coördinatie, tijdige beoordeling van plannen en rapportages en een goede bewaking van de gemaakte afspraken. Daarom wordt de gemeentelijke coördinatie en het accountmanagement versterkt en wordt een duidelijke werkwijze ingericht voor de afstemming met het bestuur en de Raad van Toezicht.
Met deze organisatorische aanpassingen worden zowel de stichting als de gemeente toegerust om de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de daarbij gekozen bestuurlijke inrichting daadwerkelijk in de praktijk uit te voeren.

1.5 De gekozen constructie is integraal juridisch getoetst
De juridische beoordeling heeft geleid tot aanvullende voorwaarden voor de inrichting van de samenwerking. Deze hebben onder meer betrekking op de vereisten voor quasi-inbesteden en de toepassing van de Wet Markt en Overheid. De relevante voorwaarden worden verwerkt in de beheer- en exploitatieovereenkomst, de statuten en de verdere inrichting van de samenwerking. Voor het om niet ter beschikking stellen van Fort Sabina wordt de gemeenteraad met dit voorstel gevraagd een algemeen-belangbesluit te nemen.

2.1 De deelneming in Stichting Fort Sabina.nl versterkt de gemeentelijke sturing en borging van publieke belangen.
De deelneming in Stichting Fort Sabina.nl versterkt de gemeentelijke sturing en borging van publieke belangen. Met de nieuwe bestuurlijke inrichting krijgt de gemeente een structurele en statutair vastgelegde positie binnen Stichting Fort Sabina.nl. Door de bevoegdheid om alle leden van de Raad van Toezicht te benoemen, te schorsen en te ontslaan, kan de gemeente invloed uitoefenen op de bestuurlijke inrichting en het toezicht.

Deze vorm van betrokkenheid biedt meer continuïteit en zekerheid dan uitsluitend contractuele afspraken. Tegelijkertijd blijft de stichting als zelfstandige rechtspersoon verantwoordelijk voor het dagelijks beheer en de exploitatie van Fort Sabina. Hiermee wordt de gemeentelijke invloed versterkt, zonder dat de gemeente de dagelijkse exploitatie overneemt. De gekozen bestuurlijke inrichting wordt daarmee bijzonder aangewezen geacht voor de behartiging van het openbaar belang, zoals bedoeld in artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet.

3.1 Het om niet ter beschikking stellen van Fort Sabina is noodzakelijk voor het borgen van het algemeen belang.
Het om niet ter beschikking stellen van Fort Sabina aan Stichting Fort Sabina.nl levert een financieel voordeel op dat op grond van de Wet Markt en Overheid als bevoordeling wordt aangemerkt. Om deze bevoordeling mogelijk te maken, is een afzonderlijk algemeenbelangbesluit noodzakelijk op grond van artikel 25h, vijfde en zesde lid, van de Mededingingswet.

De kosteloze terbeschikkingstelling is noodzakelijk om de publieke en maatschappelijke exploitatie van Fort Sabina in de beoogde omvang mogelijk te maken. Uit de financiële onderbouwing blijkt dat de exploitatie onvoldoende ruimte biedt om de aan het gebruik van het fort toe te rekenen integrale kosten aan de stichting door te berekenen. Volledige kostendoorberekening zou leiden tot een structureel exploitatietekort en daarmee tot beperkingen van de publieke toegankelijkheid, het beheer en de maatschappelijke activiteiten. Daarbij is van belang dat Stichting Fort Sabina.nl beschikt over de status van Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Deze status onderstreept het maatschappelijke karakter van de stichting, die zich nagenoeg geheel moet inzetten voor het algemeen nut. De commerciële activiteiten, waaronder horeca, zaalverhuur en evenementen, zijn ondersteunend aan de exploitatie en dragen bij aan de financiering van de publieke en maatschappelijke doelstellingen. Eventuele positieve exploitatieresultaten worden ingezet ten behoeve van deze doelstellingen.

Bij de belangenafweging zijn ook de mogelijke gevolgen voor andere ondernemers betrokken. De kosteloze terbeschikkingstelling kan een concurrentievoordeel opleveren, met name bij horeca, zaalverhuur en evenementen. Daar staat tegenover dat de stichting verplichtingen heeft op het gebied van publieke toegankelijkheid, erfgoedbehoud en maatschappelijke participatie, die niet zonder meer vanuit een commerciële exploitatie kunnen worden bekostigd. Bovendien worden voor commerciële activiteiten in beginsel marktconforme tarieven gehanteerd. Gelet op deze omstandigheden wordt het publieke en maatschappelijke belang van de kosteloze terbeschikkingstelling zwaarder gewogen dan de mogelijke nadelige gevolgen voor de concurrentieverhoudingen. De algemeenbelanguitzondering wordt uitsluitend toegepast op de kosteloze terbeschikkingstelling van het fort. De gemeente beoordeelt periodiek of deze bevoordeling nog noodzakelijk is. Voorgesteld wordt daarom om het om niet ter beschikking stellen van Fort Sabina aan Stichting Fort Sabina.nl aan te wijzen als een activiteit die plaatsvindt in het algemeen belang, zoals bedoeld in artikel 25h, vijfde en zesde lid, van de Mededingingswet.

Voor de uitgebreide onderbouwing van de financiële noodzaak, de gevolgen voor ondernemers en de belangenafweging wordt verwezen naar de bijlage 1, Motivering algemeenbelangbesluit Fort Sabina’ van oktober 2026.

4.1 De nieuwe wijze van samenwerken vraagt structureel aanvullende inzet van de Stichting
De nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de daarbij gekozen bestuurlijke inrichting leiden tot aanvullende structurele werkzaamheden voor Stichting Fort Sabina.nl. De gemeente krijgt binnen de nieuwe samenwerking meer mogelijkheden tot sturing en toezicht. Daartegenover staat dat van de stichting meer wordt gevraagd op het gebied van bestuurlijke ondersteuning, planning, informatievoorziening, monitoring en verantwoording.

De stichting blijft verantwoordelijk voor de dagelijkse exploitatie van Fort Sabina en voert de reguliere exploitatieactiviteiten in beginsel voor eigen rekening uit. De structurele exploitatiebijdrage is daarom niet bedoeld voor de reguliere exploitatie, maar als tegemoetkoming in de aanvullende structurele inzet die rechtstreeks voortvloeit uit de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de gekozen bestuurlijke inrichting.

Hierbij wordt rekening gehouden met 340 uur aan aanvullende inzet per jaar, bestaande uit:
- 70 uur voor het activiteitenplan, de begroting en de gemeentelijke verantwoordingscyclus;
- 70 uur voor ondersteuning van de Raad van Toezicht, waaronder voorbereiding van stukken en verslaglegging;
- 60 uur voor de bestuurlijke inrichting, gemeentelijke goedkeuringsprocedures en informatievoorziening;
- 50 uur voor monitoring en rapportage over maatschappelijke prestaties;
- 40 uur voor aanvullende afstemming met de gemeente en Staatsbosbeheer en het vastleggen van afspraken;
- 50 uur voor coördinatie en professionalisering van de vrijwilligersorganisatie en daarmee samenhangende promotionele werkzaamheden.

Door hiervoor één structurele exploitatiebijdrage beschikbaar te stellen, wordt voorkomen dat voor afzonderlijke onderdelen telkens afzonderlijke bijdragen nodig zijn. Dit biedt duidelijkheid en continuïteit en sluit aan bij het structurele karakter van de aanvullende werkzaamheden die uit de nieuwe samenwerking voortvloeien.

4.2 De bijdrage voor de begeleiding wordt aangepast aan het actuele kostenniveau
Het participatieproject op Fort Sabina wordt structureel voortgezet. Binnen dit project worden deelnemers met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleid bij het verrichten van werkzaamheden op het Fort. Uit de eerdere evaluatie blijkt dat het project bijdraagt aan de ontwikkeling van onder andere sociale vaardigheden, taalvaardigheden en basisvaardigheden rondom werk.

Voor de begeleiding van de deelnemers ontvangt Stichting Fort Sabina.nl momenteel een gemeentelijke bijdrage van € 27.000 per jaar. Sinds de vaststelling van dit bedrag zijn de kosten voor de begeleiding gestegen. Voorgesteld wordt om de bijdrage voor de begeleidingskosten vanaf 2027 vast te stellen op € 33.000 per jaar. In dit bedrag zijn de indexeringen van de afgelopen jaren conform CBS-CPI verwerkt. De verhoging geldt vanaf 2027; over voorgaande jaren vindt geen verrekening plaats.
Om de bijdrage ook in de toekomst aan te laten sluiten bij de kostenontwikkeling, wordt deze vanaf 2028 jaarlijks geïndexeerd volgens CBS-CPI.

4.3 De vervoersbijdrage ondersteunt de bereikbaarheid en continuïteit van het participatieproject

De bereikbaarheid van Fort Sabina vormt voor een deel van de deelnemers een belemmering om aan het participatieproject deel te nemen. Dit aandachtspunt is al bij de start van het project onderkend. Door de ligging van Fort Sabina biedt het openbaar vervoer voor deelnemers niet in alle gevallen een passende oplossing.
Om het vervoer van deelnemers mogelijk te maken heeft Stichting Fort Sabina.nl eerder een personenbus aangeschaft. De gemeente heeft destijds een eenmalige bijdrage van € 10.000 geleverd aan de aanschaf. De terugkerende kosten voor onder andere verzekering, onderhoud, brandstof en schoonmaak kwamen voor rekening van de stichting.
Hoewel de stichting deze kosten tot nu toe zelf heeft gedragen, drukken deze op de reguliere exploitatie. Uit de jaarstukken blijkt dat de stichting de afgelopen jaren te maken heeft gehad met exploitatietekorten en over beperkte financiële reserves beschikt. Het structureel blijven dragen van de vervoerskosten vormt daarmee een aanvullende belasting voor de financiële positie van de stichting en beperkt de financiële ruimte voor haar overige taken op het gebied van beheer, onderhoud en publieke toegankelijkheid van Fort Sabina.

Inmiddels is het participatieproject structureel voortgezet. Daarmee heeft ook het vervoer van deelnemers een structureel karakter. Gelet op het maatschappelijke belang van het participatieproject en de financiële positie van de stichting is het wenselijk om ook de financiering van het noodzakelijke vervoer structureel te ondersteunen. Voorgesteld wordt daarom om vanaf 2027 maximaal € 10.000 per jaar bij te dragen aan de noodzakelijke vervoerskosten. Het gaat daarbij om daadwerkelijk gemaakte en verantwoorde kosten die rechtstreeks samenhangen met het vervoer van deelnemers, zoals brandstof, verzekering en onderhoud.
Het maximumbedrag van € 10.000 wordt vanaf 2028 jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS-consumentenprijsindex (CPI). De bijdrage blijft gebaseerd op de daadwerkelijk gemaakte en verantwoorde noodzakelijke vervoerskosten, tot maximaal het voor dat jaar geldende geïndexeerde bedrag.

De maximale bijdrage van € 10.000 in 2027, met jaarlijkse indexatie vanaf 2028, is een begrensde tegemoetkoming in de vervoerskosten en betekent niet dat de gemeente alle kosten van het vervoer overneemt. Hiermee blijft ook voor de stichting een verantwoordelijkheid bestaan om het vervoer doelmatig te organiseren. Ter vergelijking: in de eerdere besluitvorming is individueel taxivervoer als alternatief onderzocht. De kosten hiervan werden destijds geraamd op ruim € 35.000 per jaar bij vervoer gedurende vijf dagen per week.
Door te kiezen voor een maximale bijdrage en deze te koppelen aan de daadwerkelijk gemaakte kosten, blijven de gemeentelijke lasten begrensd en controleerbaar. Tegelijkertijd wordt de financiële druk op de exploitatie van de stichting beperkt en wordt bijgedragen aan een praktische vervoersoplossing waarmee wordt voorkomen dat de bereikbaarheid van Fort Sabina een belemmering vormt voor deelname aan het participatieproject.

5.1 Professionalisering van het toezicht brengt structurele kosten met zich mee

Met de instelling van een Raad van Toezicht wordt invulling gegeven aan de wens om de bestuurlijke verankering en het toezicht rond Fort Sabina te versterken. De Raad van Toezicht krijgt een inhoudelijke en onafhankelijke toezichthoudende verantwoordelijkheid. Het gaat daarbij om toezicht op onder andere het functioneren van het bestuur, de realisatie van de doelstellingen, de financiële continuïteit en de naleving van de beheer- en exploitatieovereenkomst.

6.1 De nieuwe bestuurlijke inrichting vraagt om aanpassing van de statuten van Stichting Fort Sabina.nl

De nieuwe bestuurlijke inrichting kan niet uitsluitend in de beheer- en exploitatieovereenkomst worden geregeld. Ook de interne juridische structuur van Stichting Fort Sabina.nl moet hiermee in overeenstemming worden gebracht.
Onder andere de instelling van de Raad van Toezicht en de bijbehorende bevoegdheden en benoemingsstructuur moeten statutair worden vastgelegd. Hiervoor zijn juridische en notariële werkzaamheden noodzakelijk.

6.2 Coördinatie en accountmanagement worden in het implementatiejaar 2027 gecombineerd

De beheer- en exploitatieovereenkomst raakt meerdere gemeentelijke disciplines. Het gaat onder andere om vastgoed en onderhoud, financiën, participatie, vrijwilligers, erfgoed, cultuur, recreatie, natuur, communicatie en bestuurlijke advisering. De inhoudelijke verantwoordelijkheid voor deze onderwerpen blijft zoveel mogelijk bij de bestaande vak-afdelingen. Aanvullend is capaciteit nodig om de samenhang tussen deze werkzaamheden te organiseren en de naleving en uitvoering van de beheer- en exploitatieovereenkomst integraal te bewaken. Binnen deze aanvullende capaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen coördinatie en accountmanagement. Beide rollen hebben een eigen verantwoordelijkheid, maar zijn in de uitvoering nauw met elkaar verbonden.

De coördinator richt zich op de samenhang in de uitvoering, organiseert de benodigde interne afstemming en fungeert als eerste gemeentelijk aanspreekpunt voor het bestuur van Stichting Fort Sabina.nl voor vraagstukken die de exploitatie als geheel betreffen.
Het accountmanagement richt zich vanuit Cluster Vastgoed op het beheer en de inhoudelijke bewaking van de beheer- en exploitatieovereenkomst. Hieronder valt onder andere het beoordelen van het activiteitenplan en de jaarbegroting, de jaarverslaggeving en de naleving van de afspraken en verplichtingen uit de overeenkomst. Waar nodig worden hiervoor de betreffende vak-afdelingen betrokken.
Voor het implementatiejaar 2027 kunnen beide rollen doelmatig worden gecombineerd. De inrichting van de nieuwe samenwerking, het maken van werkafspraken met de stichting en de Raad van Toezicht en het inrichten van de nieuwe planning-, monitoring- en verantwoordingscyclus vragen in dit eerste uitvoeringsjaar om nauwe samenhang tussen beide rollen. Daarom wordt voor 2027 uitgegaan van één externe opdracht voor coördinatie en accountmanagement, met een gezamenlijke inzet van gemiddeld 16 uur per week.

Kanttekeningen en risico's

1.1 De nieuwe bestuurlijke inrichting vraagt om heldere rolafspraken

De Raad van Toezicht heeft als onafhankelijk controle- en adviesorgaan een duidelijke meerwaarde binnen de nieuwe bestuurlijke inrichting. Om de verschillende verantwoordelijkheden goed op elkaar te laten aansluiten, is een heldere rolverdeling nodig tussen het bestuur, de Raad van Toezicht, de gemeente en Staatsbosbeheer. In het implementatiejaar 2027 wordt daarom aandacht besteed aan duidelijke werkafspraken en een goede onderlinge afstemming.

1.2 Meer gemeentelijke sturing verandert niet de verantwoordelijkheid voor de dagelijkse exploitatie

De versterkte gemeentelijke betrokkenheid betekent niet dat de gemeente de dagelijkse exploitatie van Stichting Fort Sabina.nl overneemt. De stichting blijft verantwoordelijk voor het dagelijks beheer en de exploitatie.

De Raad van Toezicht vervult zijn onafhankelijke toezichthoudende rol en de gemeente bewaakt vanuit haar positie de publieke belangen en de uitvoering van de gemaakte afspraken. Een duidelijke afbakening van deze rollen blijft daarom van belang.

1.3 Beëindiging van de overeenkomst door de gemeente kan financiële gevolgen hebben
De stichting voert de exploitatie in beginsel voor eigen rekening en risico uit. Dit betekent dat de gemeente niet zonder meer verantwoordelijk is voor exploitatietekorten of financiële verplichtingen die de stichting aangaat. De exploitatieovereenkomst bevat echter een specifieke afspraak voor de situatie waarin de gemeente de exploitatieovereenkomst beëindigt. De gemeente is dan gehouden financiële risico's te voorkomen dan wel over te nemen, voor zover deze ontstaan door die beëindiging.

Deze afspraak is erop gericht te voorkomen dat de stichting door opzegging door de gemeente met schulden achterblijft. Het gaat daarbij om financiële verplichtingen die de stichting voor de uitvoering van de overeenkomst is aangegaan en die als rechtstreeks gevolg van de opzegging niet meer binnen de exploitatie kunnen worden opgevangen. De afspraak is nadrukkelijk niet bedoeld om de stichting te verrijken of haar een financieel voordeel te verschaffen. Een eventuele financiële afwikkeling is daarom uitsluitend gericht op het voorkomen of opvangen van aantoonbare nadelige financiële gevolgen van de opzegging, rekening houdend met mogelijkheden om kosten te beperken en verplichtingen over te dragen. De omvang of waarde van investeringen en een eventuele taxatie daarvan geven op zichzelf geen recht op vergoeding, schadeloosstelling of kostenverhaal.

Bij een voorgenomen beëindiging door de gemeente worden de financiële gevolgen vooraf inzichtelijk gemaakt. Partijen bespreken eerst welke maatregelen mogelijk zijn om te voorkomen dat de stichting met schulden achterblijft, bijvoorbeeld door een zorgvuldige overdracht van de exploitatie en lopende verplichtingen. Voor zover daarna financiële verplichtingen voor de gemeente resteren, worden deze afzonderlijk beoordeeld en van dekking voorzien. Deze mogelijke kosten zijn niet opgenomen in de met dit voorstel beschikbaar te stellen middelen. Indien aanvullende middelen nodig zijn, wordt hiervoor een afzonderlijk voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.

2.1De gemeentelijke deelneming vraagt om een blijvende bestuurlijke betrokkenheid
De gemeentelijke deelneming in Stichting Fort Sabina.nl brengt een structurele betrokkenheid van de gemeente bij de bestuurlijke inrichting van de stichting met zich mee. De bevoegdheid om alle leden van de Raad van Toezicht te benoemen, te schorsen en te ontslaan vraagt om een zorgvuldige en consistente uitoefening van deze bevoegdheden. Dit betekent dat de gemeente ook op langere termijn aandacht moet blijven besteden aan de samenstelling, continuïteit en het functioneren van de Raad van Toezicht. De gemeentelijke deelneming vraagt daarmee om een blijvende bestuurlijke en organisatorische inzet, die binnen de gemeentelijke organisatie moet worden geborgd.

2.2 De statuten van Stichting Fort Sabina.nl moeten nog worden aangepast
De nieuwe bestuurlijke inrichting vereist een aanpassing van de statuten van Stichting Fort Sabina.nl. De conceptstatuten zijn op het moment van besluitvorming nog niet beschikbaar. Om de beoogde bestuurlijke inrichting te waarborgen, worden in de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst de minimale eisen vastgelegd waaraan de aangepaste statuten moeten voldoen. Dit betreft onder meer de instelling van de Raad van Toezicht en de bevoegdheden van de gemeente ten aanzien van de benoeming, schorsing en het ontslag van de leden van de Raad van Toezicht.

Het uitgangspunt is dat de statuten uiterlijk 18 december 2026 zijn aangepast en notarieel zijn vastgesteld, zodat de nieuwe bestuurlijke inrichting aansluit op de ingangsdatum van de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst. Na afronding wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.

3.1 De uitgangspunten van het algemeen-belangbesluit moeten actueel blijven.
De omstandigheden die aan het algemeen-belangbesluit ten grondslag liggen, kunnen in de toekomst wijzigen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de financiële positie of de activiteiten van de stichting wezenlijk veranderen, de publieke doelstellingen niet of onvoldoende worden gerealiseerd of de gevolgen voor andere ondernemingen toenemen. Op grond van de beheer- en exploitatieovereenkomst dient Stichting Fort Sabina.nl jaarlijks vóór 1 september een exploitatie- en activiteitenplan, inclusief financiële onderbouwing, bij de gemeente aan te leveren. Bij de beoordeling hiervan wordt tevens bezien of de uitgangspunten die aan het algemeen-belangbesluit ten grondslag liggen nog actueel zijn. Wanneer sprake is van wezenlijk gewijzigde omstandigheden, wordt beoordeeld of dit aanleiding geeft om het algemeen-belangbesluit opnieuw te bezien.

4.1 De gemeentelijke bijdrage aan de Raad van Toezicht kan tot vergelijkbare verzoeken leiden
Het beschikbaar stellen van een gemeentelijke bijdrage voor de vergoeding van de leden van de Raad van Toezicht kan bij andere stichtingen of maatschappelijke organisaties aanleiding geven tot vergelijkbare verzoeken. De bijdrage voor Fort Sabina hangt echter samen met de specifieke inrichting van deze samenwerking. De gemeente is erfpachter van het Fort, draagt verantwoordelijkheid voor de instandhouding en publieke toegankelijkheid en krijgt binnen de nieuwe bestuurlijke inrichting de bevoegdheid om alle leden van de Raad van Toezicht te benoemen, te schorsen en te ontslaan. Deze bijdrage vormt daarom geen algemeen uitgangspunt voor de bekostiging van toezichthoudende organen bij andere organisaties. Eventuele vergelijkbare verzoeken worden afzonderlijk beoordeeld op basis van de gemeentelijke betrokkenheid, de publieke belangen, de gemaakte afspraken en de beschikbare financiële middelen. Daarbij worden vergelijkbare gevallen op een consistente wijze afgewogen.

4.2 De nieuwe bestuurlijke inrichting leidt tot structureel hogere lasten
De instelling van een Raad van Toezicht en de structurele exploitatiebijdrage aan Stichting Fort Sabina.nl leiden vanaf 2027 tot jaarlijks terugkerende kosten van in totaal € 27.000. Deze kosten zijn nodig voor de versterking van de bestuurlijke inrichting, het toezicht en de uitvoering van de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en worden structureel in de gemeentelijke begroting verwerkt.

4.3 De kosten van vervoer kunnen per jaar verschillen
De daadwerkelijke vervoerskosten zijn afhankelijk van onder andere het aantal deelnemers, de vervoersbehoefte en de kosten van brandstof en onderhoud. Daarom wordt gekozen voor een maximale bijdrage van € 10.000 in 2027, die vanaf 2028 jaarlijks wordt geïndexeerd volgens de CBS-CPI. De stichting verantwoordt de daadwerkelijk gemaakte noodzakelijke kosten, waardoor niet meer wordt bijgedragen dan noodzakelijk. De bijdragen blijft begrensd tot het voor dat jaar geldende maximumbedrag.

4.4 De begeleidingsbijdrage neemt door jaarlijkse indexatie toe
De bijdrage voor de begeleidingskosten wordt vanaf 2028 jaarlijks geïndexeerd volgens CBS-CPI. Hierdoor neemt de gemeentelijke bijdrage gedurende de looptijd van de overeenkomst

jaarlijks toe. De omvang van deze stijging is afhankelijk van de ontwikkeling van het indexcijfer.

Middelen

Personele middelen

Voorgesteld wordt om in 2027 tijdelijk externe capaciteit in te zetten voor de coördinatie en het accountmanagement. De inzet in 2027 dient als evaluatieperiode om inzicht te verkrijgen in de omvang en aard van de structurele werkzaamheden. Op basis daarvan wordt bepaald welke omvang, vanaf 2028 structurele capaciteit en bijbehorende middelen noodzakelijk zijn. Deze afweging wordt meegenomen in de reguliere planning- en controlcyclus.

Financiële middelen

Met de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst wordt niet alleen de samenwerking tussen de gemeente en Stichting Fort Sabina.nl opnieuw vormgegeven, maar wordt ook een nieuwe bestuurlijke inrichting geïntroduceerd. De uitvoering hiervan brengt zowel structurele als incidentele financiële consequenties met zich mee.

De structurele kosten bedragen **€ 37.200** per jaar, bestaande uit:

1. **€ 17.000** exploitatiebijdrage in 2027 om de stichting in staat te stellen uitvoering te geven aan de aanvullende taken die voortvloeien uit de nieuwe overeenkomst. Dit is gebaseerd op 340 uur aanvullende inzet per jaar tegen een uurtarief van € 50. Vanaf 2028 wordt de bijdrage jaarlijks geïndexeerd volgens CBS-CPI.
2. **€ 4.200** per jaar aan vergoeding voor de Raad van Toezicht. Hierbij wordt uitgegaan van maximaal vier vergaderingen per jaar en een vacatievergoeding van maximaal € 350 per vergadering per lid, uitgaande van drie leden. De vergoedingen worden vastgesteld met inachtneming van de voorwaarden die gelden voor de ANBI-status van de Stichting. Vanaf 2028 wordt de vergoeding jaarlijks geïndexeerd volgens CBS-CPI.
3. **€ 6.000** per jaar voor de verhoging van de bijdrage voor de begeleidingskosten van het participatieproject. De bestaande bijdrage van € 27.000 wordt vanaf 2027 verhoogd naar € 33.000 per jaar. In dit bedrag zijn de indexeringen van de afgelopen jaren verwerkt. Vanaf 2028 wordt de bijdrage jaarlijks geïndexeerd volgens CBS-CPI.
4. Maximaal **€ 10.000** per jaar als bijdrage in de noodzakelijke vervoerskosten van deelnemers aan het participatieproject. De bijdrage wordt gebaseerd op de daadwerkelijk gemaakte en verantwoorde kosten die rechtstreeks samenhangen met het vervoer van deelnemers. Het maximumbedrag wordt vanaf 2028 jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS- CPI.

De incidentele kosten bedragen **€ 95.000**, bestaande uit:

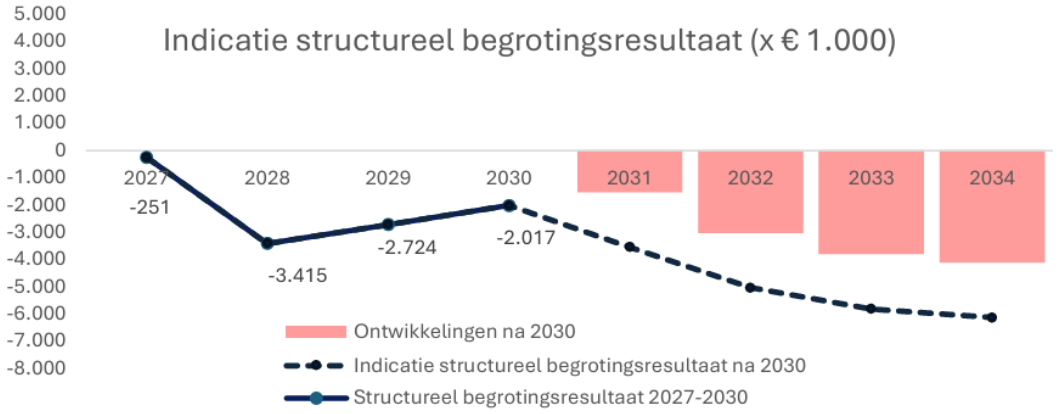
1. **€ 3.500** voor juridische advisering en notariële werkzaamheden ten behoeve van de aanpassing van de statuten van Stichting Fort Sabina.nl
2. **€ 91.500** voor de inhuur van tijdelijke capaciteit voor coördinatie en accountmanagement. Dit is gebaseerd op 16 uur per week tegen een tarief van € 110 per uur.

Categorie	Onderdeel	2027	Vanaf 2028
Structureel	Exploitatiebijdrage Stichting Fort Sabina.nl	€ 17.000	€ 17.000 per jaar >2028: incl. CBS-CPI indexering.
Structureel	Raad van Toezicht	€ 4.200	€ 4.200 per jaar >2028: incl. CBS-CPI indexering.
Structureel	Verhoging begeleidingskosten Werkplein	€ 6.000	€ 6.000 per jaar >2028: incl. CBS-CPI indexering.
Structureel	Vervoerskosten Werkplein	Max. € 10.000	Max. € 10.000 per jaar >2028: incl. CBS-CPI indexering.
Incidenteel	Aanpassing statuten	€ 3.500 excl. btw	–
Incidenteel	Coördinatie en accountmanagement	€ 91.500 excl. btw	Nader te bepalen
Totaal		**€ 132.200**	**€ 37.200 per jaar**

Dekking

Met de financiële gevolgen van dit voorstel is geen rekening gehouden in de begroting. Voorgesteld wordt in 2027 € 132.200 ten laste van het begrotingsresultaat 2027 te brengen en de structurele effecten van € 37.200 per jaar te verwerken in de meerjarenbegroting vanaf 2028 en verder. Voor 2027 is momenteel al een negatief resultaat voorzien wat uit de algemene reserve gedekt wordt. In de praktijk zal dit betekenen dat deze middelen wellicht ook uit de algemene reserve bekostigd dienen te worden.

Dit beslag op de structurele begrotingsruimte geeft een aanvullend negatief effect op het verwachte begrotingsresultaat voor de komende jaren, zoals bij de begroting 2027-2030 aangegeven d.m.v. onderstaande grafiek. Dit financieel gevolg komt bovenop de hieronder geprognotiseerde stand.



Communicatie
Na besluitvorming door de gemeenteraad wordt Stichting Fort Sabina.nl geïnformeerd over het besluit en de daarmee beschikbaar gestelde middelen. Hiermee ontstaat duidelijkheid over de financiële kaders waarbinnen uitvoering kan worden gegeven aan de afspraken uit de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst.
De betrokken gemeentelijke vak-afdelingen en Staatsbosbeheer worden, voor zover dit hun rol en verantwoordelijkheid betreft, betrokken bij de verdere implementatie van de nieuwe samenwerking.

Vervolg
De nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst treedt op 18 december 2026 in werking. De periode voorafgaand aan de inwerkingtreding wordt gebruikt om de gemeente en de stichting voor te bereiden op de uitvoering van de nieuwe afspraken. Dit sluit aan bij artikel 19 van de overeenkomst, waarin deze voorbereidingsperiode expliciet is opgenomen.

Het college is voornemens te besluiten tot deelneming in Stichting Fort Sabina.nl, waarbij de gemeente de statutaire bevoegdheid krijgt om alle leden van de Raad van Toezicht te benoemen, te schorsen en te ontslaan. Op grond van artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet wordt de raad met dit voorstel in de gelegenheid gesteld hierover wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Na de raadsvergadering van 3 december 2026 neemt het college, met inachtneming van eventuele wensen en bedenkingen, een definitief besluit over de deelneming.

In de overeenkomst is vastgelegd dat de gemeente voorstellen voorbereidt voor het beschikbaar stellen van de benodigde middelen. De daadwerkelijke beschikbaarstelling en de omvang daarvan zijn afhankelijk van de gemeentelijke begrotings- en besluitvormingsprocedures. Met dit raadsvoorstel wordt hieraan uitvoering gegeven en wordt de raad gevraagd de benodigde middelen beschikbaar te stellen.

Na besluitvorming worden de noodzakelijke organisatorische aanpassingen verder uitgevoerd. Hieronder vallen onder meer de aanpassing van de statuten van Stichting Fort Sabina.nl, de inrichting van de Raad van Toezicht en het maken van werkafspraken over de uitvoering, monitoring en verantwoording van de overeenkomst. De minimale eisen aan de aangepaste statuten worden vastgelegd in de beheer- en exploitatieovereenkomst. Het streven is om de statuten uiterlijk 18 december 2026 notarieel te hebben vastgesteld. Na afronding van de statutenwijziging wordt de gemeenteraad hierover via een raadsinformatiebrief geïnformeerd.

Daarnaast onderzoeken de gemeente en de stichting of en onder welke voorwaarden de Botenloods Sabina aan de exploitatie kan worden toegevoegd. Partijen streven ernaar hierover uiterlijk in december 2026 duidelijkheid te verkrijgen. Eventuele toevoeging wordt vastgelegd in een schriftelijk addendum bij de overeenkomst.

Ook onderzoeken partijen de mogelijkheden om de capaciteit voor gelijktijdige bezoekers te vergroten. Zij streven ernaar binnen drie jaar na inwerkingtreding passende maatregelen te treffen, met inachtneming van de geldende veiligheidsvoorschriften en overige randvoorwaarden.

De eventuele financiële gevolgen van beide ontwikkelingen worden afzonderlijk beoordeeld. Indien aanvullende middelen nodig zijn, worden deze afzonderlijk ter besluitvorming voorgelegd aan het bevoegde gemeentelijke bestuursorgaan.

Bijlagen

1. Motivering algemeenbelangbesluit Fort Sabina' van oktober 2026.
2. Motie Bestuurlijke verankering Fort Sabina' van 23 oktober 2025

Mocht u vragen hebben over dit voorstel, dan kunt u contact opnemen met de griffier via e-mail griffie@moerdijk.nl.

Zevenbergen, 27 oktober 2026
Burgemeester en wethouders van Moerdijk,

S. Elseman
Gemeentesecretaris

A.J. Moerkerke
Burgemeester

RAADSBESLUIT

Raadsvergadering van 3 december 2026

De raad van de gemeente Moerdijk,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 27 oktober 2026;

overwegende dat:
- Fort Sabina van grote cultuurhistorische, recreatieve en maatschappelijke waarde is voor de gemeente Moerdijk en de gemeente als erfpachter belang heeft bij de duurzame instandhouding en publieke toegankelijkheid ervan;
- de bestaande exploitatieovereenkomst is opgezegd met als doel te komen tot een toekomstbestendige samenwerking met Stichting Fort Sabina.nl;
- de gemeenteraad met de motie ‘Bestuurlijke verankering Fort Sabina’ van 23 oktober 2025 heeft gevraagd om versterking van de gemeentelijke betrokkenheid, het toezicht, de financiële transparantie en de positie van vrijwilligers;
- met de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de beoogde instelling van een onafhankelijke Raad van Toezicht, waarvan de leden op grond van de nog aan te passen statuten door de gemeente worden benoemd, geschorst en ontslagen, invulling wordt gegeven aan de achterliggende doelstellingen van deze motie;
- het college voornemens is tot deelneming in Stichting Fort Sabina.nl te besluiten en de gemeenteraad op grond van artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet vooraf in de gelegenheid wordt gesteld hierover wensen en bedenkingen kenbaar te maken;
- de gekozen vorm van gemeentelijke deelneming in Stichting Fort Sabina.nl, waarbij de gemeentelijke invloed statutair wordt verankerd, bijzonder aangewezen wordt geacht voor de behartiging van het openbaar belang, omdat hiermee de duurzame instandhouding, publieke toegankelijkheid en maatschappelijke functie van Fort Sabina structureel worden geborgd;
- Stichting Fort Sabina.nl als zelfstandige rechtspersoon verantwoordelijk blijft voor het dagelijks beheer en de exploitatie van Fort Sabina;
- het om niet ter beschikking stellen van Fort Sabina aan Stichting Fort Sabina.nl een economische activiteit vormt die bijdraagt aan de duurzame instandhouding, publieke toegankelijkheid en maatschappelijke, cultuurhistorische en recreatieve functie van het Fort;
- het om niet ter beschikking stellen noodzakelijk en proportioneel wordt geacht om deze publieke belangen te borgen, waarbij tevens de mogelijke gevolgen voor andere ondernemingen zijn betrokken;
- de voortzetting van het participatieproject vraagt om passende financiële afspraken over de begeleiding en het vervoer van deelnemers;
- de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de versterkte bestuurlijke inrichting aanvullende structurele en incidentele middelen vereisen, zowel voor de stichting als voor de gemeentelijke uitvoering en coördinatie.

gelet op:
- artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet;
- artikel 25h, vijfde en zesde lid, van de Mededingingswet
- de toepasselijke wet- en regelgeving op het gebied van quasi-inbesteden.

BESLUIT

1. Kennis te nemen van de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de motie ‘Bestuurlijke verankering Fort Sabina’ van 23 oktober 2025, de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst tussen de gemeente Moerdijk en Stichting Fort Sabina.nl en de daarin gekozen uitgangspunten voor de toekomstige samenwerking en bestuurlijke inrichting;
2. In te stemmen met de voorgestelde bestuurlijke constructie voor de gemeentelijke deelneming in Stichting Fort Sabina.nl, waarbij de gemeentelijke betrokkenheid wordt vormgegeven door de statutair vast te leggen bevoegdheid tot benoeming, schorsing en ontslag van alle leden van de Raad van Toezicht, en hierover geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken als bedoeld in artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet;
3. Vast te stellen dat het om niet ter beschikking stellen van Fort Sabina aan Stichting Fort Sabina.nl plaatsvindt in het algemeen belang, omdat hiermee de duurzame instandhouding, brede publieke toegankelijkheid en maatschappelijke, cultuurhistorische en recreatieve functie van het Fort worden geborgd en deze activiteit daarom aan te wijzen als economische activiteit van algemeen belang als bedoeld in artikel 25h, vijfde en zesde lid, van de Mededingingswet;
4. Vanaf 2027 een jaarlijks budget van € 37.200 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en dit ten laste te brengen van het begrotingsresultaat 2027 en verdere jaren, bestaande uit:
    a. € 17.000 als structurele exploitatiebijdrage aan Stichting Fort Sabina.nl voor de aanvullende organisatorische, bestuurlijke en verantwoordingswerkzaamheden die rechtstreeks voortvloeien uit de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en de gekozen bestuurlijke inrichting. Vanaf 2028 wordt de exploitatiebijdrage jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS-consumentenprijsindex (CPI).
    b. Maximaal € 4.200 voor de vergoeding van de leden van de Raad van Toezicht in 2027. Vanaf 2028 wordt de vergoeding jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS-CPI;
    c. € 6.000 als structurele verhoging van de bestaande jaarlijkse bijdrage voor de begeleidingskosten van het participatieproject, waarmee deze bijdrage vanaf 2027 wordt verhoogd van € 27.000 naar € 33.000. Vanaf 2028 wordt de totale bijdrage jaarlijks geïndexeerd volgens de CBS-CPI.
    d. maximaal € 10.000 per jaar als bijdrage in de noodzakelijke vervoerskosten van deelnemers aan het participatieproject, gebaseerd op de daadwerkelijk gemaakte en verantwoorde kosten, waarbij dit maximumbedrag vanaf 2028 jaarlijks wordt geïndexeerd volgens de CBS- CPI.
5. Voor 2027 een éénmalig budget van € 95.020, beschikbaar te stellen voor de implementatie van de nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst en dit ten laste te brengen van het begrotingsresultaat 2027, bestaande uit:
    a. € 3.500 voor de noodzakelijke aanpassing van de statuten van Stichting Fort Sabina.nl.
    b. € 91.520 exclusief btw voor incidentele aanvullende capaciteit voor de coördinatie en het accountmanagement van Fort Sabina, uitgaande van een gezamenlijke inzet van gemiddeld 16 uur per week gedurende het gehele jaar;

Vastgesteld in de raadsvergadering d.d. 3 december 2026,

H.M. Vonk-Schenkel Griffier	A.J. Moerkerke Voorzitter